27105/p

DE

IECORE FOETVS

DISSERIT

ET

VIRO MAGNIFICO,

EXCELLENTISSIMO EXPERIENTISSIMO

AMPLISSIMO DOCTISSIMO

IOANNI CHRISTOPHORO POHLIO,

PHILOSOPH. ET MEDIC. DOCT. ANAT. ET CHIRVRG.
PROFESS. PVBL. ORD. FACVLTATIS MEDICAE ASSESSORI,
COLLEGII B. M. VIRGIN. SENIORI, ACADEM. IMPER.
N. C. SODALI, PHYSICO PROVINC. LIPS.

PATRONO ET PRAECEPTORI

MAXIMOPERE COLENDO

DE

FASCIBVS ACADEMIAE AD EVM PRIMVM DELATIS

NOMINE

COLLEGII EXAMINATORIO-DISPVTATORII

SVB IPSIVS PRAESIDIO FLORENTIS

GRATVLATVS EST

IOANNES GOTTLOB HAASIVS LIPS.

MED. BACCAL.

Brüning 1772.

LIPSIAE

EX OFFICINA LANGENHEMIA.

CIƆIƆCCLXIIII.

R E C T O R
ACADEMIAE MAGNIFICE,
V I R
EXCELLENTISSIME EXPERIENTISSIME,
AMPLISSIME DOCTISSIME
PATRONE ATQVE PRAECEPTOR
MAXIMOPERE COLENDE!

Quo diutius et vehementius optaui, vt gratum erga TE animum, quem vel doctrinae TVAE praeſtantia et fides, vel beneficiorum in me collatorum copia et magnitudo a me exigunt, probare et TIBI ſignificare poſſem, quantopere de bonis cuiuscunque generis, quae TIBI euenerint, laeter; tanto opportuniore loco hoc nunc a me fieri poſſe gaudeo, cum virtutis TVAE ſplendor et doctrinae magnitudo viros ingenii praeſtantia et virtutum integritate quam maxime claros commouerint, vt faſces Academiae ad TE deferendas eſſe vno omnes ore decernerent. Quamquam vero nec mea fert aetas, vt quae mea qualiscunque habeat ſcriptiuncula, tanto Viro digna exiſtimentur; nec meum tam politum eſt ingenium, vt erudite commentari et argumenti a me tractandi dignitatem ora-

tionis elegantia et ſententiarum grauitate aſſequi poſſim, tamen muneri deeſſe nolui et prouinciam, quam, mihi commilitonum pietate demandatam, non ita administrare poſſum, vt exſpectationi eorum fiat ſatis, vel officii neceſſitate commotus, vel pietatis lege obſtrictus libentiſſime a me ſuſcipiendam eſſe duxi. Cum enim omnium amorem, qui diſciplinae TVAE fidei ſeſe committunt, vel orationis ſuauitate, vel praeceptorum vtilitate, TIBI concilies; multo magis pietas a me, quem tantis tamque multis beneficiis ornaſti, vt gratias iis dignas nullo modo referre poſſim, poſtulat, vt quamcunque occaſionem auide arripiam, qua pro TVA, cum noſtra coniunctiſſima, ſalute pia vota nuncupem. Summum numen TIBI vires animi et corporis conſeruet, vt hunc magiſtratum, cum maximis laboribus coniunctum, ex voto geras, et nauis, cuius clauus TVAE gubernationi commiſſus eſt, nullis procellis agitata, absque vllo detrimento ad portum accedat. Nos omnes ex animo optamus, vt per multos adhuc annos Academiae ornamento, TVAE genti ſplendidiſſimae gaudio, et nobis ſolatio ſis atque integra valetudine vtaris. Ceterum vt amorem, quo nos hucusque amplexus es, erga nos continues, meque imprimis TVO patrocinio commendatiſſimum eſſe velis, commilitonum et meo nomine omni obſeruantia rogo.

MAGNIFICI NOMINIS TVI

CVLTOR PERPETVVS
IOANNES GOTTLOB HAASIVS.

DE
IECORE FOETVS.

§. I.

Differt fabrica viſcerum foetus ab illa viſcerum hominis adulti ob ſanguinis circulationem, quae alia eſt in foetu, alia in adulto.

Qui fabricam partium C. H. accurata diſſectione disquirit, earumque vſum ex phyſicis et anatomicis principiis diligenter perpendit; is neceſſario Auctoris naturae admirabitur ſapientiam, qui C. H. eiusque viſcera ita fabrefecit, vt ſanguis, humor ille vniuerſalis, ex quo reliqui ad vnum omnes tanquam ex communi matre pariuntur, per totum corpus diffundi, ac in variis organis et partibus varii humores ſecerni et excerni poſſent. [a]) Quamquam vero haec ita in omni homine deprehendimus, et diligens par-

a) Vid. Magnif. LVDWIGII inſtitut. phyſiol. cap. IV. §. 217. Lipſ. 1757. 8.

tium organa et viſcera conſtituentium ſeiunctio in quouis cadauere de hac re nos facit certiores: curioſiſſima tamen et admiratu quam maxime digna oculis noſtris ſeſe offert corporis foetus tenelli et hominis materno ergaſtulo adhuc incluſi fabrica, cuius viſceribus, cum ſanguinis circulus propter pulmones ex denegato aëris acceſſu non expanſibiles et otioſos et nexum ipſi cum matris corpore intercedentem, multum differat ab illo, qui in adultis celebretur [b]) ad ſanguinem propellendum natura foramina et canales finxit, quorum illa poſt partum membrana occluſa obliterantur, [c]) hi collapſi [d]) ligamentorum munere funguntur. Multa quidem ſunt, quae foetus ſibi propria vindicet, (nam rariora ſunt exempla, vbi aliquid ex iis, quae foetui tantum ſolemnia ſunt, in adultis reperitur, etſi egomet ipſe foramen ouale in corde hominis adulti adhuc deprehenderim) et plurimorum eius viſcerum ſingularis eſt mechaniſmus; noſtri tamen conſilii eſt, vnum illud viſcus, iecur conſiderare, quod ſanguinem maternum per venam vmbilicalem in homine nato et adulto in ligamentum mutatam [e]) ad foetum aduenientem admittit, recipit, et vlteriorem eius progreſſum dirigit. In quo conſiderando ita verſabimur, vt pauca de hepate in genere commemoremus, inprimis tamen et maxime hiſtoriam iecoris in foetu, eiusdemque vſum phyſiologice, quantum quidem noſtra patitur ingenii imbecillitas, explicemus.

§. II.

b) Vid. SALTZMANNI theſes anatomic. de ſanguinis in foetu circulo, Argentorat. 1714. §. VI.

c) Foramen ouale poſt partum clauditur valuulae Euſtachii accretione, vid. TREW, in Diſſertat. Epiſtol. de differentiis quibusdam inter hominem natum et naſcendum intercedentibus. Norimb. 1736. p. 68.

d) Vid. ALBERT. V. HALLER prim. lineae phyſiol. Götting. 1751. 8. §. 854. *vena vmbilicalis cito coaleſcit, vt ſanguine deſtituta.*

e) Cel. WINSLOW, Expoſition anatomique de la ſtructure du corps humain, Amſt. 1752. 8. 4 tom. p. 266. *Le ligament moyen, appellé mal a propos le ligament ſuſpenſoire du Foye, enferme dans ſa duplicature un gros Cordon blanc, comme une eſpece de ligament rond. Ce Cordon a éte dans le fœtus une veine nommée veine ombilicale.*

§. II.

Pauca de hepate in genere commemorantur.

Vaſtum illud in dextro hypochondrio ſub membrana carnoſa fornicata, quae cauitatem abdominis ab illa thoracis diuidit, eiusque expanſione f) tendinea collocatum viſcus, bilis officina, organum chylificationis fere primarium, quod craſſo et obtuſo margine coſtis ſpuriis, margine acuto et tenui appendici ξιφοειδει eſt contiguum, dicitur ἧπαρ a Graecis, g) a Latinis iecur. h) Haeret illud ita in ventris infimi cauitate, vt a ſuperiore parte ligamenta a peritonaeo formata, i) ad ſuperficiem conuexam deſcendant, et viſcus retineant, quod tanto facilius praeſtare poſſunt, quo magis ren et glandula ſuprarenalis lobum maiorem cum veſicula fellea, pylorus, inteſtinum k) dodecadactylon et colon a parte concaua lobum minorem, potiſſimum digeſtionis tempore partim ſuſtineant, partim ſuperiora verſus vi muſculorum abdominalium vrgeant. Diuidunt enim diſſectores viſcus illud ex vaſis et contextu celluloſo conflatum, in tres lobos, quorum vnum vocant maiorem et dextrum, alterum minorem et ſiniſtrum, tertium vtrique interiectum minimum ſeu lobulum Spigelii, quem male a Spigelio dici monet Hallerus, et quem anonymum vocat. l) Reſpexerunt illi, qui ita hepar diuidunt, ad variam fiſſurarum directionem, quae ſuperficiem concauam hic illicque ſulcatam reddunt. m) Fiſſurarum enim alia et maxima eſt, quae a margine anteriori incipit, et totum viſcus

f) HALLER. Opuſc. Anatom. Gotting. 1751. §. 13.

g) ARISTOTEL. lib. I. de hiſtor. animal. c. 18.

h) CICERO de natur. Deor. lib. II. cap. 55. *Permanat ſuccus ad iecur per quasdam a medio inteſtino vsque ad portas iecoris (ſic enim appellant) ductas et directas vias, quae pertinent ad iecur eique adhaerent.*

i) HALLER prim. lin. phyſ. §. 669 p. 431.

k) VESALIVS de humani corporis fabrica, lib. V. p. 608. Baſil. 1556. fol.

l) HALLER l. c. §. 672. 673. p. 434.

m) IDEM l. c. § 671 p. 433. *nempe ſulci pluſculi ſunt, qui hepar in diuerſas regiones, ne antiquis quidem ignotas, diuidunt.*

viſcus quaſi in duas partes diffindit, per quam in foetu vena vmbilicalis [n]) in duplicatura peritonaei, a ligamento ſuſpenſorio cincta, ad πύλας deſcendit, alia transuerſim collocata, quae ſinum [o]) venae portae recipit; denique lobuli anonymi margo ſiniſter cum lobo ſiniſtro ſulcum intercipit, in quo canalis venoſus latet et margo dexter cum lobo dextro format ſulcum, in quo venae cauae aſcendit truncus. [p]) Praeter has fiſſuras ſuperficies concaua lobi maioris duas habet valleculas, quarum interior profundior veſiculam felleam recipit, exterior planior glandulae ſuprarenali et extremitati ſuperiori renis dextri incumbit. Nerui, qui ad hepar tendunt, ſunt ex plexu hepatico, ab intercoſtalis et paris vagi ramis contexto, [q]) vaſa lymphatica ex ſuperficie vtraque ad ductum thoracicum iter ſuum dirigunt. [r])

§. III.

Scriptores nonnulli ex veteribut et recentioribus commemorantur, qui de hepate tam adulti, quam foetus ſcripſere.

Nobiliſſimum hoc ad bilem ſecernendam, et chylificationem praeſtandam quam maxime neceſſarium viſcus antiquiſſimorum anatomicorum ingeniis iam notum fuit atque cognitum. Etenim ſi HIPPOCRATIS libros euoluimus, paſſim ab eo de hepate diſputatum eſſe legimus, vt de viſcere, in quo bilis reperiatur, et locum ſuum teneat. [s]) Longe plura tamen GALENVS, [t]) qui poſt HIPPOCRATEM floruit, de eo commemorat, quorum

n) Hanc fiſſuram vocat Ill. HALLER *foſſam vmbilicalis venae*, l. c. §. 672.
o) IDEM l. c.
p) VESAL. l. c. c. VII. p. 618.
q) Vid. R. VIEVSSEN. Neurogr. vniu. Lugd. 1654. tab. 23.
r) Vaſa lymphatica depicta habet RUYSCHIUS in hepate equino.
s) HIPPOCR. de morbis, lib. IV. in edit. Foeſ. νῦν δὲ ἐρέω περὶ χολῆς, ὅκως τε καὶ διότι πλείων γένηται ἐν τῷ σώματι, καὶ ὅκως ἕλκῃ τὸ χώριον αὐτέην, τὸ ἐπὶ τȣ ἥπατος; *nunc vero de bile dicendum, quomodo et quam ob cauſam copioſior in homine gignatur et quomodo locus eius, qui eſt in hepate, ipſam trahat.*
t) In libr. de vſu partium.

rum alia ſunt vera et naturae reſpondent, alia quae tum erat anatomes ratio, vbi circa bruta diſſecanda maxime verſabantur naturae indagatores, recentiorum emendarunt experimenta atque expoliuerunt. Vtriusque vero dogmata correxit diligentiſſimus, qui tum viueret, Leonhardi Fuchſii diſcipulus, VESALIVS, [u]) qui multa a priſcis illis anatomicis ob humanorum cadauerum inopiam vel omiſſa, vel non ſatis accurate deſcripta, accuratius propoſuit. Poſt hunc de hoc viſcere ſcripſerunt, V. VIDIVS, [v]) I. SYLVIVS, [x]) G. FALLOPIVS, [y]) A. SPIGELIVS, [z]) H. FABRICIVS ab AQVAPENDENTE, [a]) et alii. Ex iis, qui non de hepate adultorum tantum, ſed etiam de illo foetus egregie commentati ſunt, laudantur PH. VERHEYNIVS, [b]) FR. GLISSONIVS, [c]) B. BIANCHI, [d]) M. MALPIGHIVS, [e]) FR. RVYSCHIVS, [f]) et B. MORGAGNIVS, [g]) et I. BEN. WINSLOVIVS. [h]) Catologum vero ampliſſimum cum veterum tum recentiorum, quorum ſcripta huc pertinent, legere licet apud

BIAN-

u) ANDREAE VESALII Bruxellenſis de humani corporis fabrica libri VII. vbi multa de hepate, praecipue de ſitu et adhaeſione eius, egregie diſputat.

v) De anatome Corporis humani libr. VII. Francof. 1626. fol. MORGAGNIVS monet in adu. anat. epiſt. I. p. 22. hunc lobuli Spigelii iam feciſſe mentionem ſub nomine nucis paruulae. Verba VIDII haec ſunt: *iungitur* (iecur) *cum ſepto transuerſo per paruulam fibram, quaſi nucem replet ſinum, quem efficit primum inteſtinum cum ab inferiori oſtio ventriculi incipiens reflectitur a parte dextra, verſus ſiniſtram. lib. V. c. 8.*

x) Opera medic. per RENATVM MORAEVM. Geneu. 1635. fol.

y) Is docuit bilem ex hepate ad inteſtinum duodenum et inde ad veſiculam redire.

z) De humani corporis fabrica lib. X. Venet. 1627. fol.

a) Opera anatomica et phyſiologica, Lipſ. 1687. fol.

b) Corporis humani anatomia, Lipſ. 1705. 8.

c) Anatome hepatis, Amſt. 1665. 12. Ductum venoſum accuratius deſcripſit.

d) Hiſtoria hepatica, Geneu. 1725. 4. 2. Vol.

e) In libro de hepate. Glanduloſam hepatis ſtructuram eſſe ſtatuit; defendit eum Boerhaauius contra Ruyſchium, qui iniectionibus oſtendit, acinos quos Malpighius pro glandulis folliculoſis habuit, eſſe glomerulos vaſorum.

f) Opera anatomico-medico-chirurgica, Amſt. 1737. 3. Vol. 4. Fabricam hepatis, vt iam monitum eſt, oſtendit eſſe vaſculoſam, et valuulas vaſorum Lymphaticorum depinxit.

g) Aduerſaria anatomica et epiſtolae, Patau. 1719. 4. multa de foſſis, ligamentis et venis hepatis continent.

h) Traité du bas-ventre. §. 250.

BIANCHIVM in *hiſtoria hepatica.* [i]) Tandem etiam legi merentur, quae habent de hepate foetus ALB. V. HALLER, [k]) H. BERNHARDVS, [l]) et I. SALTZMANNVS. [m]) Tabulis hoc caput maxime illuſtrarunt I. VESLINGIVS, [n]) IVL. CASSERIVS, [o]) B. EVSTACHIVS, [p]) FR. RVYSCHIVS, [q]) et IAC. TREW. [r])

§. IV.

Oſtenditur, iecur foetus praeter ea, quae illud cum iecore adulti communia habeat, etiam propria aliqua habere, et ex his primum vena vmbilicalis deſcribitur.

Quanquam vero omnia, quae de hepate breuiter tantum a nobis ſunt expoſita, in iecur foetus cadunt, neque vlla eſt pars in iecore adulti, qua careat illud in foetu: tamen nonnullae reperiuntur partes, quae alium praeſtant vſum in homine nato et adulto, alium in corpuſculo tenelli foetus, quae peculiarem merentur attentionem, et in quibus diſquirendis anatomicorum ſollertiſſimorum non defuit induſtria. Praeterquam enim, quod integumentis communibus, muſculis et peritonaeo remotis iecur magna ſua mole protuberans, et ex proportione, quae eſt partium corporis tenelli foetus ad illas hominis adulti, longe maius deprehendamus, [s]) quam in adulto; canalis aliquis, vena vmbilicalis dictus, ad ſuperficiem concauam iecoris oblique ex vmbilico deſcendit. Colligit haec vena tenuiſſimos ramos ex placenta, [t]) parte aliqua celluloſo-

i) loc. cit. k) Opuſcula anatomica et primae lineae phyſiol. quorum iam fecimus mentionem, lit. d. et f.

l) In Diſſertatione ſua inaugurali de eo quod differt circuitus ſanguinis foetus ab illo hominis nati, Lugd. Bat. 1733. ventilata.

m) Theſes anatomicae de ſanguinis in foetu circulo, Argentor. 1714.

n) Syntagma anatomicum, Amſt. 1666. 4.

o) Tabulae anatomicae 78. Venet. 1627. fol.

p) Tabulae anatomicae XI. Rom. 1714. fol.

q) loc. cit. r) loc. cit.

s) Vid. VERHEYNIVS l. c. Tr. II. c. XV. p. 126. *Iecur in foetu et recenter natis maiorem abdominis partem occupat.*

t) De principio venae vmbilicalis, vtrum ex hepate, an ex placenta illa oriatur, valde diſputant, vid. SALTZMANN l. c. §. IX.

loſo-vaſculoſo-membranacea, ex membrana externa, quam chorion et interna, quam amnion vocant, tela celluloſa multisque vaſis arterioſis et venoſis interuenientibus, contexta et cum arteriis cognominibus, [u]) eodem modo ex placenta ad vmbilicum [v]) tendit, quo perforato, ab arteriis ſeparata, ſub iecore intrat. Neque tamen illa leuiter tantum et laxe cum arteriis vmbilicalibus coniuncta, progreſſum ſuum ad vmbilicum vsque abſoluit, ſed arteriae vmbilicales aliquo modo contortae chordam hanc ex tribus hiſce vaſis firmiſſime tela celluloſa coniunctis conflatam, et ab anatomicis nomine funiculi vmbilicalis inſignitam formantes, ſerpentino amplexu hanc venam concomitantur. Vaſa haec firmiſſime inter ſe cohaerere, docet funiculi vmbilicalis ſectio transuerſim facta. Quodſi enim quis hoc modo chordam diſſecuerit, tribus ſeptis membranaceis, et ſubſtantia celluloſa coniunctionem eorum firmatam eſſe deprehendet, nec vnum ab altero poterit ſeparare, niſi antea ſcalpello ſepta et contextum celluloſum ſeiunxerit.

§. V.

Vena vmbilicalis a ſiniſtra parte hepar ingreditur.

Vena vmbilicalis, poſteaquam cum arteriis eiusdem nominis contextu celluloſo et ſeptis membranaceis firmiter coniuncta vmbilicum penetrauit, ſeiuncta nunc ab arteriis vmbilicalibus, ad veſicam deſcendentibus, et ligamento ſuſpenſorio comprehenſa, ſuperiora verſus ſeſe flectit, et in ſiniſteriorem hepatis partem per fiſſuram, quae lobum maiorem a minore quaſi diuidit, ingreditur.

u) Vid. ADR. SPIGEL. de formato foetu, c. IX. *Nam ex ſurculis venarum et arteriarum per placentam diſperſis in chorio membrana fiunt maiores rami, qui tandem in truncum coëuntes in duas arterias exiguas ſed vnam magnam venam et amplam per totum vmbilicum capreolorum in morem conuoluti progrediuntur vna cum vracho ab allantoide orto, donec abdomen pertingant.*

v) Vocabulum vmbilici aequiuocum eſſe refert SYLVIVS, et modo funiculum vmbilicalem, modo locum in integumentis ſignificare, per quem intret funiculus. Ad hoc probandum allegat locum ex ARISTOTEL. lib. 9. de generatione animalium ἐςὶ δὲ ὄμφαλος ἐν κελύφει φλέβες, *conſtat autem vmbilicus in venis putamine contentis.* Τὸ κέλυφος explicatur alio loco per κέλυφος δερματικὸν, *inuolucrum membranoſum*, de formato foetu l. c.

ditur. Ab hac ſententia MORGAGNIO [x]) et TREWIO, [y]) IVL. CASSERIVS [z]) in icone deceſſiſſe videtur, in quo progreſſus venae vmbilicalis in fiſſuram magnam a dextro latere hepatis delineetur. Eodem modo de icone VESLINGII [a]) monet MORGAGNIVS [b]) quod is veram venae inſertionem non oſtendat, contrarium ſtatuit Cel. TREW. [c]) Si iconem VESLINGII conſideremus, certe non videmus, quid in eo naturae ſit contrarium. Ex iis vero, qui accuratiores icones exhibuerunt, ſunt B. EVSTACHIVS, [d]) PH. VERHEYNIVS, [e]) L. HEISTERVS, [f]) FR. GLISSONIVS, [g]) FR. RVYSCHIVS, [h]) et I. TREW. [i]) Iſti enim omnes ingreſſum venae vmbilicalis a latere ſiniſtro partis concauae hepatis depinxerunt.

§. VI.

Vena vmbilicalis propter fiſſurae magnae amplitudinem non comprimitur.

Vena iſta propter varias corporis mutationes et inclinationes facillime comprimi, eiusdemque ſanguini ex placenta aduenienti, facillime mora atque progreſſus impedimentum oriri poſſet, niſi natura in omnibus formandis viſceribus quam maxime prouida, ſulcum, ſeu fiſſuram, eandemque tam amplam feciſſet, vt vena in ea libere haerere, et ſub hepate facile proſerpere poſſet. Nam fiſſura magna, quam vena illa adit, non ampla tantum eſt et ſulcum format, ſed etiam interdum canalem refert, qui venam laxe includit, cuius rei disquirendae vel nuper nobis erat occaſio. Etenim cum duo gemelli, qui vnum vix vixerant diem, in theatro anatomico cultro ſubiicerentur, in alterutro eorum non ſolum tantam hepatis molem obſeruauimus, vt illud ventriculum fere totum et ſplenem

x) Aduerſ. anat. I. p. 24. Ibi contra Caſſerium et Veslingium ita diſputat: *contra ſubeuntem* (venam vmbilicalem) *a dextris pingunt, ſiue proprios ſiue alienos, Caſſerii inprimis et Veslingii Iconiſmos recudunt.*

y) l. c. p. 41. z) Ad Spigel. de hum. corp. fabrica lib. 8. tab. 8. f. I.

a) l. c. cap. 4. tab. 4. f. 5. b) Vid. lit. X. c) l. c. d) l. c.

e) l. c. tab 8. fig. 4. f) comp. anat. tab. 3. g) l. c. p. 169.

h) l. c. in dilucidatione valuularum vaſorum lymphaticorum et lacteorum, pag. 7. i) loc. cit.

ſplenem ita comprehenderet et tegeret, vt inferior tantum et minima eius pars conſpiceretur; ſed etiam lobus dexter cum ſiniſtro ita erat concretus, vt vena vmbilicalis non ſulco comprehenſa, ſed canali incluſa vsque ad ſinum venae portae procederet. Annotauit hoc Cel. WINSLOW, qui dum de hepatis excauationibus agit, ita ſcribit: *Le premier* (enfoncement de la Face concave ou inferieure du Foye) *eſt en maniere de ſciſſure, qui fait la ſeparation des deux Lobes, en traverſant la concavité du Foye depuis les eminences, dont je viens de parler, jusqu' au Bord anterieur, ou il ſe termine par une echancrure plus ou moins profonde. On l' apelle la ſciſſure du Foye. Dans quelques ſujets cette ſciſſure eſt en partie comme un Tujau entier.* k) Eundem vſum habere videntur reliquae hepatis fiſſurae. Sanguis enim venae portae et venae cauae non tam libere fluere poſſet, et canalis venoſus ex vena portae ad cauam procedens, quam facillime comprimeretur, ſi natura partem hepatis inferiorem planam, nec variis ſulcis excauatam finxiſſet, qui vaſa e compreſſionis periculo defenderent et munirent. Recte itaque Cel. TREW iudicat, qui ita diſſerit: *parem vſum* (i. e. ne venae comprimantur) *illos quoque ſulcos habere, qui ſinum venae portarum et canalem venoſum, itemque truncum venae cauae inferioris excipiunt, facile intelligitur.* l)

§. VII.

Sententiae de inſertione venae vmbilicalis diuerſae ſunt.

Sanguinem ex vena vmbilicali venae portae alueo infundi, conſentiunt omnes; vtrum vero aliquam eius partem etiam venae cauae vena vmbilicalis tradat, an omnem ſanguinem in ſinum venae portae adducat, id eſt, de quo diſſectores inter ſe diffident. Sunt enim nonnulli, qui aſſerant, ſanguinem partim ad venam portae, partim ad venam cauam immediate ex vena vmbilicali deferri, ex quibus video eſſe VERHEYNIVM, qui ita: *vena vmbilicalis ex hepate egreditur, diciturque paſſim venae portae ſoboles: verum partim in hac, partim in vena caua radicatur, ita vt non ſolum flatus, ſed etiam ſtylus magnitudine mediocris e vena vmbilicali facile ad cauam adigatur.* m) Sed ductum venoſum confudit cum vena vmbilicali, ex qua facillime ſtylus aut aër in canalem venoſum deferri poſ-

 ſunt,

k) Expoſition anatomique de la ſtructure du corps humain, Amſtelod. 1752. traité du bas ventre, §. 256.

l) l. c. p. 43.

m) VERHEYN. anat. C. H. Tr. II. c. 31.

ſunt, cum orificium ductus venoſi ex oppoſito finis venae vmbilicalis ſit poſitum. Alii contra, inter quos refero L. HEISTERVM [n]) et I. TREWIVM [o]) venam vmbilicalem per fiſſuram ſine vllo ramo in hunc vel alterum hepatis lobum immiſſo, recta in ſiniſteriorem tantum partem ſinus venae portae ingredi contendunt, et ſententiam iconibus illuſtrant. Tertia tandem ſententia eorum eſt, qui ſanguinem ex vena vmbilicali partim ad ſinum venae portarum deferri, partim per ramos e ſulco emiſſos et cum ramis magnis hepaticis communicantes, venae cauae ramis tradi aſſerunt. Huic ſententiae fauere videtur Ill. HALLERVS, dum ita: *Solet autem in foetu magna pars venarum hepatis ex vena vmbilicali tanquam trunco ſuo oriri, quod video Cl. Gunzium, qui repugnauerat, nunc agnoſcere.* [p])

§. VIII.

Sanguini ex vena vmbilicali in ſinum libera via patet.

Sanguinem ex vena vmbilicali affluentem excipit ſinus venae portae, vti hoc declaratur iconibus Cel. TREWII [q]) quodque affirmat SALTZMANNVS. [r]) Quodſi vero quis conſideret, longam omnino viam et vndam ſanguinis in venae portae ſinu contenti eſſe ſuperandas, antequam is introitum reperiat, aliquo modo de facili eius ingreſſu in ſinum dubitare poſſet. Sed, ſi quis perpendat, venam vmbilicalem ita intrinſecus eſſe fabrefactam, vt nulla valuula [s]) in eius cum ſinu coniunctione appareat, et ex hoc mechaniſmo liberam patere ſanguini ex hoc canali in ſinum viam, ſi porro tarditatem [t]) conſideret, qua ſanguis in vena portae fluat: videbit, liquorem venae vmbilicalis cum illo venae portae libere omnino et facillime poſſe commiſceri et ad cauam deferri, quod ſecus eſſet, ſi ſanguis venae portae tam rapido flumine vrgeretur, quam ille arteriarum. Valuulam, quam alii in vena vmbilicali ſe obſeruaſſe contendunt, nullam eſſe declarat Cel. TREW, qui quidem paruam eminentiam obſeruauit, valuulae tamen non ſimilem, et ne hanc quidem in omnibus inuenit. Ipſa denique diameter eorum vaſorum,

n) loc. cit. o) loc. cit.

p) Opuſcula anat. in deſcriptione foetus bicipitis not. 28. §. V. p. 165.

q) l. c. tab. II. f. 22. 23. tab. IV. f. 55. 56. tab V. f. 74.

r) l. c. §. IX. *truncus deinde arteriis vtrinque ſtipatus ad vmbilicum tendit, inde venae portae implantatur, in qua etiam deſinit.*

s) IDEM l. c. *valuulas in hac vena nullas obſeruare potuimus* etc.

t) Magnif. LVDWIG. inſtit. phyſiol. Sect. IV. cap. 1. §. 385.

rum, quae in vena vmbilicali longe maior eſt, quam in vena portae, docet, tanto minus reſiſtentiae ſanguini venae vmbilicalis ab illo venae portae eſſe exſpectandum, quanto lumen venae portae illo vmbilicalis minus ſit atque anguſtius. Diametrorum proportionem, quae ſit venae vmbilicalis, venae portarum, et canalis venoſi definiuit, et icone illuſtrauit auctor ſaepius iam laudatus. [u])

§. IX.

Ductus venoſus vt altera pars iecori foetus propria conſideratur.

Poſteaquam canalem, qui ſanguinem ex hepate vterino collectum, foetui tradit, vt is propriis foetus viſceribus elaboratus, ex ſuo penu corpuſculo nutrimentum et incrementum ſubminiſtret, ſatis conſiderauimus, vt primam illam partem hepatis, quae in adulto non reperiatur, noſtri eſt, vt vlteriorem ſanguinis progreſſum ex vena vmbilicali et ſinu venae portae inueſtigemus, et tubum illum, qui vlteriorem eius viam dirigit, vt alteram partem, qua iecur foetus ab illo adulti ſeſe diſtinguit, perpendamus. Scilicet natura, cum iecur tantam ſanguinis vndam in ſinu venae portae partim ex propriis venae portae ramis conuocatam, partim ex venae vmbilicali admiſſam contineret, peculiarem ei ductum fecit, qui recta via magnam ſanguinis colluuiem ad venam cauam ſubduceret. Ductus ille, quem ductum GLISSONII [v]) ſeu canalem venoſum dicunt, in fiſſura latet, quam inter marginem ſiniſtrum lobuli SPIGELII, et lobum minorem inſculptam eſſe oſtendimus, et ex ſinu venae portae fere ex aduerſo inſertionis venae vmbilicalis, iuxta ramos, quos ex hepatis parenchymate vena caua colligit, progreſſus, ad cauam dirigitur. [x]) Totus eadem cum vena gaudet ſtructura [y]) et duas oſtendit valuulas [z]) quarum vna eo loco, vbi ex cauitate oblonga ſinus venae portae in foetu magis quam in adulto conſpicua, egreditur, altera ad inſertionem in venam cauam poſita deprehenditur, quae ſanguinem, introitum in venam cauam tentantem, retinent, ne a ſanguine, venae cauae repulſus, illum a tergo ex ſinu ſequentem reprimere atque repellere poſſit.

§. X.

u) Cel. TREW l. c. tab. I. f. 7. a. tab. II. f. 22. 23. tab. IV. f. 55. 56. 69.
v) l. c. cap. 33. vbi fuſius de hoc ductu agit.
x) v. HEIST. Comp. anat. tab. III. f. 12. y) v. SALTZMANN. l. c. §. XIII.
z) Valuulas has iconibus illuſtratas videre licet apud Cel. TREWIVM l. c. Tab. I. f. 1. 2. 18.

§. X.

Vſus venae vmbilicalis et ductus venoſi breuiter deſcribitur.

Quemadmodum vero omnia, quae accurate et prudenter inſtituta corporis humani diſſectio nobis ob oculos ponit, manifeſte loquuntur, nonniſi ſapientiſſimum opificem noſtram corporis machinam condidiſſe, et nulla pars, etſi vera eiusdem ſtructura aciem oculi humani adhuc eludat, fabrefacta nutriatur, quin ad incrementum et ſanitatem noſtri microcoſmi aliquid conferat: ita etiam hepatis viſcus quam maximis noſtri corporis commodis inſeruire, certiſſima res eſt. Relinquamus veterum ſententiam, qui omnia ab hepate exſpectantes, optima quaeque ex alimentorum digeſtorum apparatu colligi, exſugi, per maeandros anguſtiſſimos ad hepar duci, cum ſanguine ibi confundi et veram ſanguificationem, pulmonibus magis tribuendam, ab hoc viſcere peragi, vno omnes ore clamitabant; ſed conſideremus tantum, quanta exinde nobis oriatur vtilitas, quod hepar reſpirationis mechaniſmo ventriculum in digeſtione iuuet et bilem, humorem, ſine quo nulla fieri poteſt in noſtro corpore digeſtio, ſuppeditet. Praeter hunc vero vſum natura in fabrica iecoris in foetu alium adhuc praeſtare voluit. Quapropter cum multa iam ſuperius de vſu partium deſcriptarum, a nobis interſperſa ſint, breuiter tantum aſſeramus, hepar foetus propterea a natura tam peculiari modo eſſe fabrefactum, vt communicatio ſanguinis materni cum foetu praeſtari, et circulatio in corpuſculo perfici poſſet. Vena vmbilicalis ſanguinem ex placenta ad hepar adducit, et ductus venoſus vlteriorem eius progreſſum dirigit; vterque canalis poſt partum in ligamentum mutatur. Haec ſunt, quae breuiter de foetus iecore exponere voluimus, quae quidem quamquam ita ſcripta ſint, vti quis a tirone, in arte minus exercitato ea exſpectare poteſt, tamen, quae diximus, ea ex optimis ſcriptoribus huius generis partim congeſſimus, partim, cum ab Optimis Praeceptoribus nobis in anatome, noſtris deliciis, noſtram manum exercendi facta ſit facultas, et nos circa rimanda defunctorum cadauera ſaepiſſime verſemur, autopſia confirmata deprehendimus. Quod ſi vlterius Praeceptores doctiſſimi, Patroni pietate ſumma a nobis colendi, qui nos, huic ſtudiorum generi adſuetos, in hoc tramite ſumma cum beneuolentia atque doctrina duxerunt, nobis permiſerint, vt ingenium magis in hac diſciplina expoliamus et manum in diſſecandis cadaueribus exercitatiorem reddamus; fortaſſe meliora et lectu digniora proferre poterimus.